

A Hartvik-féle pontificale külső leírása

Könyvtár: a *Zagreb, Hrvatski Državni Arhiv* épületében (földszint 15.) a *Knjižnica Metropolitana*, másképp *Metropolitanska Knjižnica*. Igazgató: *Vladimir Magić*. Tulajdonos: *Zagrebačka Nadbiskupija*. A püspök engedélye kell a kiadáshoz.

Pergamen, 11. század vége, Esztergom (?), 120 levél, 295×227 mm

Anyaga vastag pergamen, több helyen lyukas. F. 1r erősen megbarnult, lekopott, az egész első ívfűzet kopott, foltos. A lapszélek a kódex elején szakadozottak, ezeket a restaurálásnál kiegészítették. Ugyancsak kopott, megbarnult a 112. és a 120. levél verzója. Az egész utolsó ívfűzet is erősen megviselt.

Terjedelem: 120 levél. Újkori levélszámozás ceruzával a jobb felső sarokban arab számokkal. A verzó oldalakon a bal alsó sarokban ceruzával az arab levélszám mellett *b* jelzi a verzót. Az ívfűzetek száma 15, a kódex főleg quaterniókból áll: $2IV^{1-16}+(IV+1)^{17-25}+IV^{26-33}+III^{34-39}+3IV^{40-63}+(IV+1)^{64-72}+5IV^{73-112}+IV^{113-120}$. A 19. levél bele van ragasztva a harmadik ívfűzetbe, rajta a szöveg folyamatos; a 9. ívfűzetben a 65. levél utólagos betoldás, korabeli kiegészítés a szöveghez; a 112. levél után egy vagy két ívfűzet hiányzik.

Levélméret 290/295×222/227 mm. Az írástükör egy kolumnás: 223×155 mm, 22 vakvonalazással előkészített sor, a punctorium nyomai látszanak.

Írás: 11. század végi minuscula, három kéz írása. Egy kéz írta a kódex legnagyobb részét, 40r-42r-ig egy másik kéz átvette az írást, egy harmadik kéz írása szerepel az f. 65. betoldott levélen.

Kötés: 295×230×75 mm. Eredeti első és hátsó sötétbarna fatábla, bőrbevonat nincs. Új sötétbarna bőrgerinc két duplabordán, új oromszegők. Elöl és hátul két-két új előzéklap, kiragasztott előzék nincs. A kódexet 1990 körül a Horvát Nemzeti Könyvtárban szakszerűen restaurálták.

Jelzet: Az első fatáblán kívül a bal felső sarokban nyomtatott címke: *Metropolitanska Knjižnica Provostolnog Kaptola Zagrebačkog (u Pohrani kr. sveuč. Knjižnice) MR 165.* (R 165 kézírással).

Jóval több javítás, módosítás van, így nem érdemes oldalszámokat írni, úgyis bent vannak az apparátusban. Inkább a „hatókörüket” jelzem.

A kódex szövegét korrigáló, kiegészítő, használó kezek:

1. Korrektor, 12. sz., ff. 5v, 7v, 11v, 18r, 39v, 40v, 43v, 44r, 46v, 47v, 48r, 52r, 52v, 53v, 54v, 55r, 55v, 56r, 56v, 58v, 59r, 60r, 61r, 61v, 62r, 62v, 67v, 68r, 70r, 74r, 79v, 80r, 116v, 117v, 118r, 118v (nem kizárt, hogy többen vannak, de nem érdemes részletezni, mert bizonytalan a vakarások, utánzások, betűméret miatt)

Talán azonos vele a rituále-szakasz rubrikátora, aki kékes tintát használ, és helyenként javítja a főszöveg rubrikáit is ugyanezzel. A vakarásokat is neki tulajdonítom, de ahol nincs beírás, ott nem írok kezet a törléseknél, hiszen nem tudni, ki volt.

2. Szövegpótló kéz, 12. sz., ff. 74r, 75r, 77v, 78r, 79v (nagypéntek)

3. Utólagos kiegészítő kezek:

a./ Lukács-gen. notátora

b./ 28v, 29r, az alsó margón utólag beírt énektétel, egykorú a neumákkal (csak a három király van ellátva neumákkal, sőt maga a notátor), 12. sz. vége? (Csillagjáték) (SzJ szerint első évtizedei)

c./ 30r, 30v, 31r, 32r, 32v, 13. sz. kurzív írás (Gyertyaszentelő)

d./ 112r ez is kurzív, de eltér a b-től (háború ellen)

e./ 85r, 88r margón kiegészítés a kereszteléshez, talán ő a 120v vége is

4.

a./ tollpróba? 18r, 20r, 40r (nagybetűs firkáló)

b./ 15r *Orate. Ave Maria gracia* a felső margón, 91v Dixit Dns

c./ 86v Renuntio (annuntio, Abrenuntio?)

22r notátor a lap tetején: sequentia s-i evangeli

39 v alján újkori kézzel: (hic nihil deest)

Jelölő/lapozó fülek (a lap oldalából vékony csíkot kihasít, majd egy beljebb elhelyezett kivágatba merőlegesen visszabújtatja):

44 (nagycsütörtök eleje)

53 (általános olajszentelés)

62 (közgyónás és abszolúció)

81 (általános tömjénszentelés)

90 (keresztvízszentelés, keresztelés a skrutíniumok után)

103 (vízszentelés, húsvéti körmenet)

104 (ételszentelések)

106 (TP rubrikák, Szent kereszt)

108 (litániák)

116 (abszolúciók)

119 (megkenések)